

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

№ 834 від 27 серпня 2010 року

Про затвердження Типових
навчальних планів загальноосвітніх
навчальних закладів III ступеню

На виконання Закону України "Про загальну середню освіту", у зв'язку з запровадженням 11-річного терміну здобуття повної загальної середньої освіти, наказую:

1. Затвердити Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню, що додаються.
2. Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти (Єресько О.В.) спільно з Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти (Удод О.А.) на підставі Типових навчальних планів своєчасно підготувати навчальні програми для 11 класу.
3. Міністерству освіти і науки Автономної Республіки Крим, управлінням освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, враховуючи Типові навчальні плани, вжити заходів щодо підготовки:

до 1 вересня цього року робочих навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів на 2010/2011 навчальний рік для 10 класів;

до 1 травня 2011 року робочих навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів на 2011/2012 навчальний рік для 10-11 класів.

4. Цей наказ опублікувати в "Інформаційному збірнику Міністерства освіти і науки", газеті "Освіта України" та розмістити на веб-сайті Міністерства освіти і науки.

5. Визнати такими, що втратили чинність Типові навчальні плани для старшої школи (10-12 класи), затверджені наказами Міністерства освіти і науки:

від 05.02.2009 № 66 "Про внесення змін до наказу МОН України від 23.02.2004р." № 132 "Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів 12-річної школи";

від 13.05.2005 № 291 "Про затвердження Типових навчальних планів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов та предметів художньо-естетичного циклу";

від 13.03.2006 № 182 "Про затвердження Типового навчального плану спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов";

від 18.02.2008 № 99 "Про Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням окремих предметів";

від 07.07.2009 № 626 "Про затвердження Типових навчальних планів білінгвальних класів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов".

6. Контроль за виконанням наказу покласти на Першого заступника Міністра Жебровського Б.М.

Міністр Д.В.Табачник

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Міністерства освіти і науки

27.08. 2010 № 834

Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню

Пояснювальна записка

9 червня 2010 року відбулися Парламентські слухання "Запровадження 12-річної загальної середньої освіти: проблеми та шляхи їх подолання".

Переважна більшість виступаючих висловилися за перехід на 11-річний термін здобуття повної загальної середньої освіти.

Результатом рекомендацій Парламентських слухань стало прийняття Закону України "Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти", яким запроваджено 11-річний термін здобуття повної загальної середньої освіти. З цією метою Міністерством освіти і науки розроблено Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню.

Типові навчальні плани складені відповідно до Державного стандарту повної загальної середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. №24 /зі змінами/), враховують вимоги Концепції профільного навчання щодо організації навчального процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.

Типовими навчальними планами старшої школи передбачається реалізація освітніх галузей Базового навчального плану через навчальні предмети і курси. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх загальноосвітніх навчальних закладів

незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову. Години варіативної складової передбачаються на:

збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової;
упровадження курсів за вибором;
факультативи, індивідуальні та групові заняття.

Так, наприклад, у класах суспільно-гуманітарного та філологічного напрямів за рахунок варіативної частини можна збільшувати кількість годин на вивчення предмету "Художня культура"; у класах екологічного профілю – збільшувати кількість годин на вивчення географії у 10 та 11 класах.

Рішення про розподіл годин варіативної складової, відповідно до Положення про загальноосвітній навчальний заклад, приймає навчальний заклад, враховуючи профільне спрямування, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу та бажання учнів.

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин відповідно до завдань галузевої Програми поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин на 2008-2011 роки частина годин варіативної складової може використовуватися для паралельного вивчення окремих предметів українською мовою.

Якість загальної середньої освіти забезпечується через реалізацію інваріантної та варіативної частин навчального плану, які обов'язково фінансуються з відповідних бюджетів.

Типові навчальні плани зорієнтовані на роботу загальноосвітніх навчальних закладів за п'ятиденним навчальним тижнем. Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Державних санітарних правил і норм влаштування загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу.

У спеціалізованих навчальних закладах з поглибленим вивченням навчальних предметів, гімназіях, ліцеях, колегіумах, школах з профільним навчанням, інтернатних закладах, навчально-виробничих комбінатах може запроваджуватись шестиденний робочий тиждень. У такому разі гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлюється по 36 годин на тиждень у 10 та 11 класах (ДСанПіН 5.5.2.008-01).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. №24 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" /зі змінами/ години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Для недопущення перевантаження учнів необхідно враховувати їхнє навчання в навчальних закладах іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо). Так, у загальноосвітніх навчальних закладах за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їхнього навчання з відповідних предметів (музика, основи естетики, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах.

Типові навчальні плани старшої школи реалізують зміст освіти залежно від обраного профілю навчання. Кожен з профілів передбачає вивчення предметів на одному із трьох рівнів (додаток 1):

рівні стандарту - навчальні предмети не є профільними чи базовими (наприклад, математика в художньо-естетичному профілі, історія у фізико-математичному профілі);

академічному рівні - навчальні предмети не є профільними, але є базовими (наприклад, алгебра і геометрія у фізичному профілі);

профільному рівні, який передбачає поглиблене вивчення відповідних предметів, орієнтацію їх змісту на майбутню професію (наприклад, мови та літератури на філо-логічному профілі).

У разі, якщо в навчальному закладі відсутнє відповідне навчально-методичне, матеріально-технічне та кадрове забезпечення для впровадження певного профілю навчання, то у такому випадку використовується варіант навчального плану універсального профілю, складеного відповідно до академічного рівня змісту освіти (додаток 2 для шкіл з українською мовою навчання, додатки 14-15 – для шкіл з навчанням російською чи іншою мовою національної меншини). Цей варіант навчального плану є універсальним; навчальний час рівномірно розподілений між навчальними предметами. Основними напрямками диференціації навчання є розширення вивчення окремих предметів, доповнення інваріантної складової навчальних планів додатковими предметами та курсами за вибором учнів, факультативами; запровадження індивідуальної форми навчання.

Профільність є ефективним засобом диференціації навчання у старшій школі, вона має на меті забезпечити більш глибоку підготовку старшокласників у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувались стійкі інтереси і здібності.

З метою реалізації профільного навчання передбачено спеціальні навчальні плани (додатки 5-12 для шкіл з українською мовою навчання, додаток 16 – для шкіл з навчанням російською чи іншою мовою національної меншини). Запропоновані плани дають змогу залежно від потреб учнів комплектувати старші класи за напрямками диференціації: природничо-математичним, філологічним, суспільно-гуманітарним, художньо-естетичним, технологічним, спортивним. Напрями диференціації конкретизуються в окремі профілі навчання: фізичний, математичний, біолого-хімічний, економічний, географічний, екологічний, правовий, інформаційно-технологічний тощо.

Окрім запропонованих, навчальні заклади можуть самостійно складати робочі навчальні плани, використовуючи Типовий навчальний план ЗНЗ з українською мовою навчання з вивченням двох іноземних мов (додаток 3) та Типовий навчальний план ЗНЗ з українською мовою навчання з вивченням російської чи іншої мови національної меншини (додаток 4). Школи з навчанням російською чи іншою мовою національної меншини розробляють робочі навчальні плани з профільним навчанням, використовуючи як зразок

додаток 16 та таблицю розподілу годин на навчальні предмети за різними рівнями змісту освіти (додаток 1).

В однокомплектній старшій школі (додаток 13) доцільним є створення в класах різнопрофільних груп за рахунок використання годин варіативної складової. При цьому базове ядро навчальних предметів вивчається усіма учнями класу за єдиними навчальними програмами, а частина часу (близько 20 відсотків) - окремо у групах за програмами відповідних профілів (напрямів).

Загальноосвітні навчальні заклади з поглибленим вивченням окремих предметів розробляють робочі навчальні плани за додатком 17 – з українською мовою навчання, за додатком 18 – з навчанням російською чи іншою мовою національної меншини. Окремо розроблені Типові навчальні плани для шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов (додатки 19-20), спеціалізованих шкіл музичного (додаток 21) та художнього профілю (додаток 22).

Одним із перспективних шляхів запровадження профільного навчання є створення гімназій, ліцеїв, колегіумів. Зазначені навчальні заклади, складаючи робочі навчальні плани, можуть використовувати Типові навчальні плани відповідного профілю або розробляти їх самостійно за Типовим навчальним планом - схемою (додаток 23), звертаючи увагу, що вузька спеціалізація змісту навчального процесу є недоцільною, оскільки основне завдання загальної середньої освіти - широка загальноосвітня підготовка учнів.

За окремими Типовими навчальними планами (додатки 24-25) організовується навчальний процес у вечірніх (змінних) загальноосвітніх школах з очною і заочною формами навчання.

Щорічні робочі навчальні плани складаються загальноосвітніми навчальними закладами на основі Типових навчальних планів і затверджуються відповідним органом управління освітою. Експериментальні та індивідуальні

варіанти навчальних планів затверджуються Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та погоджуються з Міністерством освіти і науки.

Заняття з курсу "Захист Вітчизни" можуть проводитись наприкінці навчального року в рамках навчальної практики учнів, у т. ч. з використанням навчально-методичної бази військових частин, відповідних кафедр вищих навчальних закладів, військових комісаріатів, оборонно-спортивних, військово-патріотичних оздоровчих таборів тощо.

Вивчення екології у 11-х класах можна здійснювати інтегровано з біологією. У такому випадку на інтегрований курс відводиться 2 години на тиждень (1,5 - біологія + 0,5 – екологія).

У професійно-технічних та вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації розподіл навчального часу з природничо-математичних та суспільно-гуманітарних дисциплін здійснюється на рівні стандарту типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів (додаток 1). При цьому, окремі навчальні предмети (технології, інформатика, екологія, художня культура) можуть вивчатися інтегровано з предметами професійної спрямованості.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту". Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 20.02.2002 № 128.

Згідно з рішеннями місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування класи можуть ділитися на групи і при наповнюваності, меншій від нормативної, а також при вивченні інших предметів за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів.

Затверджені Типові навчальні плани запроваджуватимуться поступово, починаючи з 2010/2011 навчального року.